

Европска
унија

Слободан омладински
центар – Видин

Отворени клуб –
Ниш

Bulgaria – Serbia
IPA Cross-border Programme

СОЦИЈАЛНЕ УСЛУГЕ У БУГАРСКО–СРПСКОМ ПОГРАНИЧНОМ РЕГИОНУ

Информатор

Project **RISE**

Пројекат „РЕГИОНАЛНА ИНТЕГРАЦИЈА СА СОЦИЈАЛНИМ ЕФЕКТОМ – RISE”

Овај пројекат је подржан од стране Европске уније кроз ИПА програм
прекограничне сарадње Бугарска–Србија.

**СОЦИЈАЛНЕ УСЛУГЕ У БУГАРСКО-СРПСКОМ
ГРАНИЧНОМ РЕГИОНУ**

Колекција материјала

обрадио Н.Цолов

Видин 2012

Ова публикација је подржана од стране Европске уније преко
Прекограничног сарадње Бугарска-Србија ИПА.
Садржај ове публикације је искључива одговорност Слободног
омладинског центра и ни на који начин не представља ставове
Европске уније или Управног органа програма.

САДРЖАЈ

Реч аутора.....стр.??

Европска политика у области социјалних услуга
.....

Социјалне услуге у Бугарској.....

Стратегија за развој прекограничне сарадње у социјалној сфери у бугарско-српском пограничном региону
2012-2016.....

Социјалне услуге у бугарском граничном региону.....

РЕЧ АУТОРА

Ово издање је резултат пројекта „Регионална интеграција са социјалним ефектом“, познатији као RISE, који је реализовао Слободан Омладински Центар, из Видина, Бугарска, у партнерству са Друштвом за развој деце и омладине - Отворени клуб, из Ниша, уз финансијску подршку ИПА Програма прекограничне сарадње Бугарска – Србија, у периоду од августа 2011. до јула 2012. године.

У њему смо покушали да помогнемо пружаоцима услуга и органима одлучивања у социјалној сфери, пруживши им увид у тренутно стање у суседним државама, социјалне реформе, законске регулативе и постојеће праксе. Фокус је на пограничном подручју, јер је наш циљ био да се сарадња ојача баш ту, где може допринети превазилажењу социјално-економске заосталости, као и отварању пута за интеграцију социјалних система у будућности. Такође, током реализације пројекта, израђена је (и прихваћена, од стране учесника) Стратегија развоја прекограничне сарадње у социјалној сфери у бугарско-српском пограничном региону од 2012. до 2016 године. Оно што такође треба нагласити је да у издању нису објављени сви пружаоци услуга који су активни у пограничном региону, већ само они који су одговорили на наш позив да се прикључе иницијативи. Ипак, узорак је репрезентативан и даје свеобухватан преглед тренутне ситуације.

Желимо да се захвалимо на помоћи регионалним и општинским властима, а посебно пружаоцима социјалних услуга из обе државе. Надамо се де ће вам издање бити од користи у даљем раду.

Тим пројекта RISE

ЕВРОПСКА ПОЛИТИКА У ОБЛАСТИ

СОЦИЈАЛНИХ УСЛУГА

Пре него што се пређе на опис специфичности у земаљама и региону, треба представити општи контекст у којем се спроводе социјалне реформе у обе земље, и који произилази из европске политике у овој области.

Специфичност организација за пружање социјалних услуга у свакој земљи зависи од - традиције, финансијских капацитета, демографских карактеристика, менталитета народа, идеологије, итд. Поред тога, сматра се да у овој области постоје слични проблеми у различитим државама чланицама ЕУ и земаљама које се припремају за чланство.

Према Европској комисији, тзв. „Социјалне услуге од општег интереса“ чине једну од три стуба европског социјалног модела и играју главну улогу у обезбеђивању цивилног мира и привреде Европске уније, као и социјалне и територијалне кохезије. Социјалне услуге од општег интереса се односе на приступ основним социјалним правима за остварење социјалне кохезије и базирају се на основу солидарности. Европска комисија указује на посебну улогу невладиних организација и локалних власти у овој области. Социјалне услуге су дизајниране да уведу заједничке вредности широм Европе, укључујући социјалну правду, једнакост, солидарност и развој демократије и слободе. Њихов крајњи циљ је да заштитите основна права грађана и поштовања људског достојанства.

Као што је познато, приступању једне земље Европској унији претходи усаглашавање законодавства са законодавством Европске заједнице. За неке области, међутим, као што је случај са социјалним услугама, сматра се да је неприкладно да се настави са уједињењем, јер има довољно специфичности, које треба узети у обзир. У складу са Европском социјалном картом, државе чланице су одговорне за планирање, финансирање и примену мера социјалне и здравствене политике, укључујући и модел социјалних услуга. Упркос националним овлашћењима у овој

области, европске институције обраћају пажњу на тему социјалних услуга у оквиру бројних иницијатива и промовишу међусобну сарадњу кроз такозвани “отворени метод координације”. Од изузетног значаја у овом процесу је учешће социјалних партнера и структура цивилног друштва.

Отворени метод координације је заснован на смерницама, индикаторима, препорукама и најбољим праксама, а не на општим законима. При непоштовању нема формалне казне. Очекује се да је то што земље желе да развију што ефикасније социјалне системе довољан мотив, кроз сличан механизам, за постизање јединствене политике, интеграције и кохезију.

СОЦИЈАЛНЕ УСЛУГЕ У БУГАРСКОЈ

1. Дефиниција

Према члану 16. Закона о социјалној помоћи (основни закон у социјалној сфери у Бугарској), социјалне услуге су засноване на сврсисходни социјални рад и подршку особама за обављање свакодневних активности и социјалне инклузије. Закон такође прописује да се социјалне услуге пружају на основу индивидуалних потреба и у складу са вољом и личним избором појединца.

2. Врсте социјалних услуга у бугарском закону

Врсте социјалних услуга су регулисане чланом 36. Приручника за примену Закона о социјалној помоћи. Оне су подељени у две основне врсте – услуге које се пружају у заједници и оне које се пружају у специјализованим институцијама.

Социјалне услуге које се пружају у заједници су:

- Персонални асистент;
- Социјални асистент;
- Кућни помоћник;
- Кућна социјална патронажа;
- Дневни центар;
- Центар за социјалне рехабилитације и интеграције;
- Социјалне услуге – стационарног типа: Центар за смештај породичног типа, Центар за привремени смештај, Кризни центар, Прелазни смештај, Заштићено становање, Смештај под надзором, Заклон; Социјални едукативно-стручни центар;
- Јединица „Мајка и беба“;
- Центар за социјалну подршку;
- Центар за децу улице;
- Хранитељска брига;
- Народне кухиње.

Социјалне услуге у специјализованим институцијама које пружају социјалне услуге су:

- домови за децу (за децу без родитељског старања, за децу са телесним инвалидитетом и за децу са менталним сметњама);
- домови за одрасле са инвалидитетом (за одрасле са менталним сметњама, за одрасле са психијатријским поремећајима, за одрасле са инвалидитетом, за одрасле са сензорним поремећајима, за одрасле са деменцијом);
- домови за старе људе.

У циљу промовисања процеса деинституционализације, о којем ће касније бити речи, социјалне услуге у специјализованим институцијама се пружају након исцрпљивања могућности за пружање услуга у заједници.

Поред постојећих, закон предвиђа да се уводе и друге врсте социјалних услуга, ако је то потребно и у складу са потребама становништва сваке општине.

3. Кратак опис социјалних услуга

СОЦИЈАЛНЕ УСЛУГЕ У ЗАЈЕДНИЦИ

Социјалне услуге у заједници су услуге које се пружају у породици или сличном породичном окружењу. Оне пружају корисницима подршку у кући или у познатом окружењу за њих - у близини пријатеља и рођака. Верује се да је такво окружење погодно за правилно подизање деце и одржавање одраслих дуже време у добром здравственом стању. Такве услуге су:

Персонални асистент - особа која се стално брине о детету или одраслој особи са трајним инвалидитетом или озбиљном болешћу и задовољава њихове свакодневне потребе.

Социјални асистент - особа која пружа комплекс услуга усмерених на социјални рад и консултације корисника, а које су повезане са задовољавањем потреба организовања слободног времена и успостављање контаката. Сваки социјални асистент, запослен на пуно радно време, служи два или више директних корисника. Услуга „социјални асистент” може да се пружа деци.

Помоћ у кући (кућни помоћник) - особа која пружа услуге у кући, усмерене на одржавања хигијене стана, куповину и кување, прање веша и осталих комуналних делатности. Сваки кућни помоћник, запослен на пуно радно време, брине директно о два или више корисника услуга.

Кућна социјална патронажа - комплекс социјалних услуга пружан код куће и повезан углавном са доставом хране, одржавања личне хигијене и хигијене стана корисника; помоћ снабдевање неопходним техничким помагалима за особе са инвалидитетом; комуналних услуга и других.

Дневни центар - комплекс социјалних услуга које стварају услове за потпуно сервисирање корисника током дана или недеље, повезане с обезбеђивање хране, задовољавањем свакодневне, здравствене, образовне и рехабилитационе потребе, као и потребе за организирањем слободног времена и личних контаката. Где је пружање услуга недељно, сервис корисника услуга је од понедељка до петка. Типично, дневни центри имају капацитет од 10-50 места. У дневним центрима за децу са инвалидитетом се спроводи обука у складу са могућностима детета за стицање знања у разним областима, развоја друштвене и животне вештине, ради се са породицом. Дневни центар за старије људе нуди комплекс социјалних услуга укључујући пружање хране, задовољавање свакодневне, здравне и рехабилитационе потребе и потребе за организацијом слободног времена и личних контаката.

Центар за социјалну рехабилитацију и интеграцију - комплекс социјалних услуга повезаних са спровођењем рехабилитације, социјалне и правне консултације, стручне обуке и орјентације, припрему и реализацију појединачних програма за социјалну инклузију.

Центар за смештај породичног типа – стационарна социјална услуга која обезбеђује станиште за нормалан раст и развој деце без родитељског старања, за које су исцрпљене све могућности да се врате у биолошке породице, смештај код рођака или у хранитељским породицама. Центар ствара слично породично окружење, где деца добијају потребну индивидуалну негу

и подршку за лично sazревање и развој вештина за самосталан живот. Организација живота и услуга у центру, има за циљ стварање услова и формирање ставова деце за равноправно учешће у животу заједнице. Капацитет центра је 6/8 до 15 деце. Деца у ЦСПТ су различитог узраста, пола, степена инвалидности и степена аутономије. Препоручљиво је да се не отварају ЦСПТ као специјализоване услуге за децу са инвалидитетом, већ да деца треба да буду смештена у размери 2-3 деце са инвалидитетом на 5-6 деце без инвалидитета. Центри нису профилисани према узрасту деце или врсти и степену инвалидитета.

Центар за привремени смештај - комплекс социјалних услуга за бескућнике, у циљу задовољавања њихових свакодневних потреба, за период не дужи од 3 месеца у току календарске године.

Кризни центар - комплекс социјалних услуга за жртве насиља, трговине људима или других облика експлоатације, који се обезбеђују до 6 месеци. Дизајнирани су да обезбеде индивидуалну подршку, задовољавање дневних потреба и правне консултације корисника или социо-психолошку подршку када је потребна хитна интервенција, укључујући и мобилне тимови за кризну интервенцију.

Прелазни смештај (кућа на пола пута) - облик социјалних услуга у којима људи воде самосталан живот, уз помоћ стручњака, да би се припремили за напуштање институције. Њихов задатак је да се формирају знања и вештине за самостални живот, за реалну и суштинску социјализацију људи, који користе ове услуге. С обзиром на чињеницу да су њихови корисници користили социјалне услуге у специјализованим установама, нагласак је на индивидуалном приступу, који треба да доведе до стицања практичних знања, вештина и компетенција. Услуге које се пружају у прелазним смештајима, осим обезбеђивање становања и хигијене, укључују и исхрану (укључујући и учешће корисника у припреми хране), здравствену заштиту, образовне услуге и информације, организацију слободног времена и личних контаката, итд. Групама, које живе у прелазном смештају, треба да буду доступни заједничка дневна соба, трпезарија и кухиња.

Стан мора да има посебан улаз, одвојен од улаза институције. Капацитет прелазног смештаја је од 6 до 12 корисника.

Заштићено становање - облик социјалних услуга у којима људи воде самосталан живот, уз помоћ стручњака. У заштићене станове се смештају одрасле жене и мушкарци, који живе у институцијама и не могу самостално да живе. У циљу спречавања институционализације, социјалну услугу могу користити и појединци из заједнице. Заштићени станови се афирмишу као жељени облик социјалних услуга.

Смештај под надзором - облик социјалних услуга за подршку и консултације за лица старија од 18 година, која напуштају специјализоване институције, прелазне смештаје или заштићено становање и морају да воде убудуће независан начин живота. Могуће је смештање у стан под надзором лица у ризику по заједницу, које немају породице или не добијају подршку породице и потребна им је професионална помоћ у преласку на самосталан живот, како би се спречио њихов смештај у специјализоване институције. Капацитет смештаја под надзором је од 4 до 8 особа. Социјална услуга се може пружити у кући или у апартману. Она укључује обезбеђивање становања и хигијене, исхране (са учешћем клијената у припреми хране), здравствене заштите и профилактика, образовних услуга и информација, организације слободног времена и личних контаката, итд.

Пихватилиште - комплекс социјалних услуга, које се пружају привремено у року до 3 месеца бескућницима у хитној потреби да задовоље своје основне потребе у вези са склоништем, храном, здравственом заштитом, хигијеном, социјалним, психолошким и правним саветовањем.

Социјални едукативно-стручни центар - комплекс социјалне услуге у циљу стручног образовања: а) особа са одређеним степеном инвалидитета, старости до 16, б) деце у ризику, узраста до 16, према прописима Закона о заштити деце.

Јединица „Мајка и беба“ - социјална услуга у заједници, која предвиђа привремени смештај, до 6 месеци, трудница и мајки у ризику од напуштања своје деце, охрабрује родитељску приврженост, пружа подршку младим мајкама кроз социјално,

психолошко и правно саветовање. Услуга укључује:

- Обезбеђивање склоништа и бриге за мајку и дете, што подразумева: обезбеђивање бесплатаног смештаја за пар мајку-дете у безбедним условима; стварања услова за бригу за мајку и дете, помоћ приступа до здравствене мреже, проналажење личног лекара за мајку и дете, где је потребно, обезбеђивање лекова и медицинских услуга; пружање повољних услова за развој детета;
- Пружање специјализиране подршке за мајку за стварање и развој привржености родитељ – дете и развој родитељских вештина;
- Обезбеђивање специјализиране подршке (саветовање, пратња, посредовање) мајци да побољша односе са члановима породице и заједнице у целини, да побољша социјалне вештине у циљу спречавања социјалне изолације и припрема за успешну социјалну интеграцију пара мајка - дете. Капацитет ЈМБ је од 6 до 10 мајки и њихове деце и утврђује се у зависности од потреба општина и региона.

Центар за социјалну подршку - комплекс социјалних услуга који се односе на спречавање напуштања, превенције насиља и напуштања школе, деинституционализације и реинтеграције деце, обуке у вештина за самосталан живот и социјалну интеграцију деце из институција, саветовање и помоћ за породице у ризику, процена и обука потенцијалних хранитеља и усвојитеља, саветовање и помоћ за децу са асоцијалним понашањем. Део капацитета ЦСП-а може да се формира кроз рад на терену. Услуге су широког спектра и могу да обухвате: социјално саветовање, психолошко саветовање, породичну медијацију (брачно саветовање), социјално, породично и радно посредовање, пратњу, пружање образовне подршке - мотивисање и подршку за укључивање у, или спречавању, напуштања образовног система, социјални рад са децом у специјализованим институцијама, социјални рад са породицама у ризику, социјални рад са децом у ризику и други. Центар за социјалну подршку је једна од најзаступљенијих социјалних услуга за децу и породице.

Центар за децу улице - комплекс социјалних услуга који се

односе на спречавање живота деце на улици и напуштања школе, социјалну рехабилитацију и интеграцију деце која стално или делимично живе на улици кроз индивидуалан рад са дететом и његовом породицом, породично саветовање и подршку, медицинске и санитарно-хигијенске услуге, описмењавање деце, обуке у родитељских вештинама.

Хранитељска брига – подизање и васпитање у породичном окружењу детета које је смештено у породици рођака или у хранитељској породици.

Народне кухиње - социјалне услуге у циљу задовољавања потреба хране за људе који не могу сами да је обезбеде.

СОЦИЈАЛНЕ УСЛУГЕ

У СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА

Дом за децу лишену родитељског старања је специјализована институција која пружа социјалне услуге у подизању и васпитавању деце од 3 до 18 година, односно до завршетка средњег образовања, али не више од старости корисника од 20 година.

Дом за децу са инвалидитетом је специјализована институција, која пружа комплекс социјалних услуга деци са физичким инвалидитетом, на основу одлуке експертне комисије.

Дом за децу са менталним инвалидитетом је специјализована институција, која пружа комплекс социјалне услуге деци са умереним и тешким менталним сметњама, на основу одлуке експертне комисије.

Дом за одрасле особе са менталним инвалидитетом је специјализована институција, која пружа комплекс социјалних услуга за особе са умереним и тешким менталним сметњама (олигофрени итд.), на основу одлуке експертне комисије.

Дом за одрасле са психијатријским поремећајима је специјализована институција, која пружа свеобухватне социјалне услуге за особе са психијатријским поремећајима, на основу одлуке експертне комисије.

Дом за одрасле са физичким инвалидитетом је специјализована институција, која пружа комплекс социјалних услуга особама са инвалидитетом, на основу одлуке експертне комисије.

Дом за одрасле са сензорним поремећајима је специјализована институција, која пружа комплекс социјалних услуга за особе са сензорним поремећајима, на основу одлуке експертне комисије.

Дом за старе људе са деменцијом је специјализована институција, која пружа комплекс социјалних услуга за особе са деменцијом, на основу одлуке експертне комисије.

Дом за стара лица је специјализована институција, која пружа комплекс услуга социјалне заштите за пензионере, укључујући и оне који имају смањену радну способност.

Социјалне услуге у специјализованим институцијама пружају се када су исцрпљене све могућности за пружање услуга у заједници.

4. Децентрализација у пружању социјалних услуга

Суштина процеса децентрализације у Бугарској је у транзицији од високо централизованих понуда услуге до пружања услуга у условима слободног и конкурентног тржишта. До 2000. држава је била готово једини пружалац социјалних услуга. Након измене Закона о социјалној помоћи, пружаоци социјалних услуга у Бугарској су:

- Држава;
- Општине;
- Бугарска физичка лица која региструју услугу по закону о привредним и правним лицима;
- Физичка лица која су ангажована у комерцијалним активностима и правни субјекти, који произилазе из закона друге државе - чланице Европске уније, или друге државе Европске економске зоне.

У исто време постоје захтеви који се односе само на приватна лица (не односе се на прва два провајдера - државу и општине) - они морају бити регистровани у посебном регистру Агенције за социјалну помоћ, а ако они пружају услуге за децу морају бити лиценциране са стране Државне агенције за заштиту деце.

Према мишљењу многих стручњака који раде у социјалној сфери, питање је да ли би требало да локалне власти такође пролазе регистрације и лиценцирања. Постојећи систем ограничава слободну конкуренцију и ствара неједнакост што, на крају крајева, утиче на квалитет услуга.

Отварање „врата“ социјалних услуга појединцима и правним лицима, као пружаоцима услуга, охрабрио је многе НВО да фокусирају своје напоре у овој области, што је имало велики позитивни ефекат на социјалне реформе и допринело је децентрализацији социјалних услуга.

По закону, градоначелник управља социјалним услугама у општини, које су делегиране од стране државе или локалне активности, али он са своје стране исто има право да делегира услуге на приватне провајдере (невладине организације и предузећа). То се остварује путем конкурса или непосредном погодбом (ако је пријављен један подносилац услуга). Могуће је да се социјална услуга пружа и као заједничка активност институције и приватног провајдера.

5. Процедура за оснивање социјалне услуге

Процедура за оснивање социјалних услуга варира у зависности од извора финансирања. Када је овај извор државни буџет, услуга је државно делегирана активност, што значи да ће општина добити средства за њу од државе. Поступак подразумева образложену одлуку Општинског већа, предлог директора Регионалне дирекције за социјалну помоћ и одлуку извршног директора Агенције социјалне помоћи. Процедура је иста када се праве промене у услузи, посебно у погледу њеног капацитета.

Ако услуга није делегирана од стране државе, пружаоци услуга (општине, НВО, итд.) су обавезни да у оквиру од месец дана писмено обавесте Агенцију за социјалну помоћ о врсти и капацитету сервиса.

6. Извори финансирања за социјалне услуге

Социјалне услуге у Бугарској се пружају бесплатно или уз допринос корисника (накнада). Финансирање је обезбеђено из државног буџета, општинског буџета, националних и међународних програма или донације домаћих и страних физичких и правних лица. Накнаде за социјалне услуге финансиране из државног буџета одређује Савет министара. Накнаде за социјалне услуге финансиране из општинских буџета одређује општина, а накнаде за услуге које пружају правна лица (предузећа и невладине организације) се договарају. Социјалне услуге које су делегиране од стране државе општинама, финансирају се на основу стандарда за одржавање једног места у разним институцијама и услуге у заједници. Дужност општина је, да у складу са својим финансијским капацитетом, обезбеде додатна средства за побољшање социјалних услуга.

У годинама после чланства земље у ЕУ, већина социјалних услуга у заједници се ослања на финансирање из структурних фондова Уније, посебно кроз Оперативни програм “Развој људских ресурса” и “Регионални развој”. Док први финансира пројекте пружања услуга, други подржава стварање и побољшање постојеће инфраструктуре на овом подручју. Очекује се да програм за рурални развој, који покрива мања насеља у земљи, такође да допринос у овом смеру.

7. Заштита деце и социјалне услуге

У Бугарској, права, принципи и мере за заштиту деце, учешће државних органа и општина и њихова интеракција у оквиру заштите деце, и учешће правних и физичких лица у овим активности, регулисане су Законом о дечијој заштити. Под деветом се, у смислу овог закона, подразумева свако лице млађе од 18 година.

Услуге социјалне заштите су у вези са делом мера предвиђених законом за заштиту деце, а посебно: помоћ, подршку и услуге у породичном окружењу; смештај у породицу рођака,

смештај у хранитељску породицу; пружање социјалних услуга – стамбеног типа, смештај у специјализованим институцијама. Критеријуми и стандард у спровођењу социјалних услуга за децу одређују се прописом који је усвојио Савет министара на предлог министра рада и социјалне политике.

Закон намеће органу управљања специјализованих установа, социјалних услуга – стамбеног типа и социјалних услуга у заједници, права и обавезе идентичне онима које имају родитељи. Он такође овлашћује, по одређеном редоследу, компаније и појединце да учествују у заштити деце, док у исто време захтева од њих да сарађују са државним органима и општинама у овим активностима.

Специјализовано тело Савета министара за руководство, координацију и контролу у области заштите детета јесте Државна агенција за заштиту деце. Међу дужностима ДАЗД је и лиценцирање приватних пружалаца социјалних услуга за децу.

ДАЗД има контролне функције у односу на социјалне услуге за децу - агенција организује проверавање поштовања права детета и стандарда за социјалне услуге за децу и издаје обавезујућа упутства за њихово кршење. Ови прописи су праћени методолошким упутствима за њихово спровођење.

Специјализовано тело за спровођење политике заштите деце у општини је Дирекција “социјалне помоћи”, која креира Одељење за дечију заштиту. Дирекција је орган који је овлашћен да смести дете у хранитељску породицу, институцију или пружи услугу стамбеног типа, као и да га усмери на друге постојеће социјалне услуге на својој територији. У овом механизму одлуке Дирекције су од пресудног значаја за попуњавање капацитета услуга, што је начин да се контролише коришћење буџетских средстава за државно делегиране услуге (средства за ове услуге се обрачунавају на основу капацитета).

8. Планирање услуга социјалне заштите

У 2010, су ревидирани прописи који се односе на развој социјалних услуга. У фази развоја је анализирање потреба социјал-

них услуга на националном нивоу, на основу којих ће се развити минимални сет загарантованих услуга. Развој и валидација таквог пакета помоћи ће да се осигура једнак приступ сваком кориснику социјалних услуга према потребама идентификованих на локалном нивоу. По први пут регионалне стратегије се развијају у свих 28 округа у земљи. Као резултат обуке спроведене у свим окрузима започео је процес процене потреба и планирања услуга и примене минималног сета гарантованих услуга. На основу споразума постигнутог са Министарством рада и социјалне политике и Агенције за социјалну помоћ, у 2010 УНИЦЕФ је обезбедио техничку помоћ и свеобухватну структурирану методичку подршку процесу планирања социјалних услуга широм земље.

9. Учешће грађана у доношењу одлука у социјалном подручју

У припреми за чланство у ЕУ, бројне бугарске невладине организације су прикупиле значајно искуство у пружању услуга. Штавише, можемо рећи да су оне у великој мери биле мотор социјалне реформе, посебно у процесу деинституционализације. Овај напор цивилног сектора је углавном подржан од стране спољних извора као што су програм ФАР Европске уније, Међународне социјалне службе - Швајцарска, МАТРА програм холандске владе и други. Захваљујући урађеном, трећи сектор у Бугарској добио је привилегију и одговорност да учествује као пружалац услуга за децу и одрасле, које су финансиране из државних средстава. Међутим, треба напоменути да и поред законске могућности, мање од половине бугарских општина делегира социјалне услуге приватним организацијама.

У циљу развијања активног грађанства у локалним заједницама и промовисања вршења цивилне контроле, у општинама су створени Јавни савети, који имају за циљ олакшање спровођења политике социјалне помоћи у општинама, дискутовање о регионалним стратегијама, програмима и пројектима који се односе на социјална давања, помажу координацију активности

пружања социјалних услуга од стране појединаца и НВО, врше контролу квалитета социјалних услуга у складу са утврђеним стандардима и критеријумима, итд. Грађанске организације по закону партиципирају у раду Савета.

Као што је већ поменуто, измена Закона социјалне помоћи у 2010. Убела је законску обавезу да свака општина и округ усвоје стратегије за развој социјалних услуга. ОЦД су учествовале у радним групама за припрему ове стратегије у оквиру Закона о социјалној помоћи.

У циљу заштите интереса корисника услуга социјалне заштите и остваривања јавне контроле креиран је Приручник за примену Закона о социјалној помоћи, који наводи да се могу креирати Савети корисницима социјалних услуга. Савети имају саветодавну улогу у спровођењу и пружању социјалних услуга и контролу њиховог квалитета. При констатацији прекршаја, Савет обавештава у писаној форми инспектората Агенције за социјалну помоћ.

10. Деинституционализација социјалних услуга

У Бугарској постоји консензус да је институционални тип услуге за одрасле, а посебно за децу, део наслеђа тоталитарне државе. Процес деинституционализације, и повезано са њим креиране услуге у заједници, су основе социјалне реформе. Чињеница је да на крају 2003. број социјалних услуга у заједници био 40, а 2009 – број услуга расте на 448 са капацитетом од 11.789 места. Поред стварања нових социјалних услуга, реформа у овој области има улогу да врши и побољшање квалитета живота људи који живе у институцијама.

У фебруару 2010, Влада Републике Бугарске је усвојила главни документ деинституционализације - Националну стратегију „Визија за деинституционализацију деце у Бугарској“. Стратегија је развијена у складу са упутствима за алтернативну бригу о деци, усвојена од стране Комитета Уједињених нација о правима детета и одобрена од стране Генералне скупштине. У страте-

гији се признаје да је после двадесет година од политичких промена и деинституционализације, брига о деци у Бугарској и даље нерешен проблем, који не може бити објашњен само с аспекта тоталитарне прошлости. Недостатак јасне политичке воље за затварањем институција доводи до „реформације“ и „реструктурирања“ домова за децу, што се често доживљава као поправка саме зграде и не доводи до значајних промена у начину неге и живот деце.

Документ предвиђа све програме и пројекте чији је циљ деинституционализација и развој различитих услуга за децу и породице, које финансира Европска унија, или бугарски национални буџет, и оочекује њихово придржавање Националне стратегије. Као резултат примене ове стратегије, на дужи рок се очекује, кроз смањење броја деце у институцијама, постизање потпуног затварања класичног типа институција, и да се у исто време прекине смештај у институције деце од 0 до 3 године. Планиране мере имају за циљ да регулишу смештај у институције, кроз подршку породице и развој услуга за спречавање напуштања деце, као и услуга за превенцију ризика у породици, рану интервенцију и подршку детета, услуга за планирање породице и породичне медијације. Напори ће бити усмерени на увођење хранитељства и промовисање усвајања широм земље, као главне алтернативе институционализацији. Други важан део активности ће бити усмерен на регулисање напуштања институција и смањење броја деце која крећу из једне институције у другу. Предвиђено је увођење посебних програма за децу која напуштају домове, како би се припремили за успешну интеграцију у друштво. Посебно место у стратешком документу је посвећено подршци породицама деце са инвалидитетом - успоставање тимова ране интервенције, мобилних социјалних услуга и др. Национална стратегија поставља јасан и дефинитивни циљ: затварање свих установа за децу у року од 15 година од усвајања документа и не дозвољавање коришћење услуга стационарног типа деци од 0 до 3 године, после крај реформе.

КОРИСТЕНЕ ИЗВОРЕ

1. Закон за социалното подпомагане
2. Правилник за приложение на Закона за социалното подпомагане
3. Закон за закрила на детето
4. Правилник за приложение на Закона за закрила на детето
5. Национална стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България”
6. Национална стратегия за детето за 2008-2018 г., Министерство на труда и социалната политика, 2007 г.
7. Опитът на България в процеса на деинституционализация и децентрализация на социалните услуги и ролята на гражданския сектор като инициатор и доставчик – Дружество „Знание” – Ловеч, 2010 г.

СТРАТЕГИЈА

ЗА РАЗВОЈ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ У

СОЦИЈАЛНОЈ СФЕРИ У БУГАРСКО-СРПСКОМ

ПОГРАНИЧНОМ РЕГИОНУ

2012 - 2016

I. УВОД

Ова Стратегија за развој прекограничне сарадње у социјалној сфери у бугарско-српском пограничном региону 2012 - 2016 има за циљ да представи нашу визију за будућност социјалних услуга у регионалним заједницама, које су, због удаљености, мање развијене у оквиру националне економије, а у исто време имају већу потребу за социјалним услугама и социјалним радом. На основу сличности проблема и начина за њихово решавање, у контексту европске интеграције Бугарске и Србије, ми верујемо да је, већим нивоом сарадње међу доносиоцима одлука у социјалној сфери, а посебно између пружалаца социјалних услуга из обе државе, могуће постићи више напредка за краће време, што би на крају довело до побољшања квалитета живота у пограничном региону. Макар и у перспективи, интеракција између социјалне инфраструктуре са обе стране границе је важна, јер након њеног уклањања у будућности и веће мобилности социјалних случајева, обезбедиће се механизам за дељење ресурса и заједнички рад нам њиховом решавању.

Стратегија даје кратку анализу расположивих ресурса у циљном региону, који обухвата: са бугарске стране – округе: Видин, Монтана, Софија, Перник и Ђустендил; са српске – округе: Бор, Зајечар, Ниш, Пирот, Јабланица и Пчиња. Треба нагласити да подаци које имамо нису комплетни. Преглед расположивих социјалних услуга и пружалаца услуга, који су урадили Слободни омладински центар из Видина (Бугарска) и Друштво за

развој деце и омладине - Отворени клуб из Ниш (Србија), у оквиру пројекта «Регионална интеграција са социјалним ефектом» (RISE), обухвата само оне који су показали спремност да учествују и помогли да се прикупе потребне информације. Међутим, може се тврдити да је узорак више него репрезентативан и да је добро показује капацитете данашњег социјалног сектора. Основни део стратегије су стратешки циљеви, са њима повезани конкретни циљеви, акције које доводе до њиховог спровођења, резултати и показатељи за процену перформансе.

Овај документ нема статус одлуке јавних власти, што се, донекле, може сматрати његовим недостатком. Тако је, најпре, јер је приступ, за који смо се определили “одоздо нагоре” и друго, јер је учешће представника државних и општинских органа у изради Стратегије релативно ограничено, упркос нашим напорима да нам постану партнери. Из тог разлога, документ ангажује само мрежу пружалаца социјалних услуга, коју смо изградили. Међутим, рад у циљу укључивања доносилаца, директно или индиректно, укључујући и утисај на регионалне или локалне стратешке документе и развојне планове, ће бити стални део наших будућих напора.

Циљеви, које Стратегија поставља су:

- Да има јасно дефинисане циљеве и приоритете;
- Да буде реална и изводљива;
- Да има прави утицај на развој процеса сарадње и социјалних услуга у граничној области.

II. СОЦИЈАЛНЕ УСЛУГЕ У БУГАРСКО-СРПСКОМ ГРАНИЧНОМ РЕГИОНУ

A. БУГАРСКА

Као резултат истраживања, идентификовано је 153 услуга, које се пружају у пет граничних округа. Овај број је вероватно нешто мањи од стварних услуга јер истраживањем нису покривене услуге које се пружају у одељењима Агенције за социјалну помоћ, већ само оне које се пружају од стране локалних прова-

јдера. Из тог разлога, није наведена услуга “личног асистента”, а подаци о “хранитељској бризи “ су непотпуни. Такође, углавном због динамике развоја у области услуга, постоји разлика у информацијама из различитих извора, нарочито у погледу услуга у заједници „социјални асистент“, „кућни помоћник” и „кућна социална патронажа”.

Од пружања услуга, истраживање је достигло до 91 услуге, што је скоро 60% и може се рећи да је узорак довољан да представи целокупну слику.

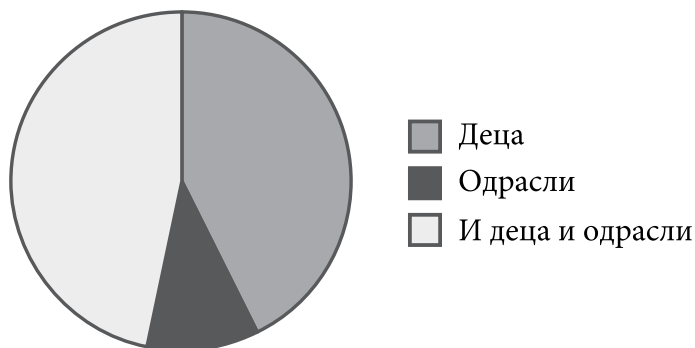
Врста услуге	Укупан број	Број обухваћен истраживањем
Дневни центар	24	12
Дом за одрасле са деменцијом	3	2
Дом за одрасле са психичких поремећаја	4	1
Дом за одрасле са инвалидитетом	4	4
Дом за одрасле са сензорним поремећајима	2	1
Дом за одрасле са менталном ретардацијом	3	2
Дом за децу са менталном ретардацијом	4	2
Дом за децу без родитељског старања	13	6
Дом за стари људи	13	5
Кућни помоћник/социјални асистент	3	3
Кућна социална патронажа	10	7
Заштићен стан	15	8
Кризис центар	4	4
Јавне трпезарије	2	2
Прелазни смештај	4	3
Хранитељска брига	1	1
Заклон	1	1
Центар за привремени смештај	3	0
Центар за смештај породичног типа	18	10
Центар за социјалну подршку	11	9
Центар за деце са улицом	2	1
Центар за социјалне рехабилитације и интеграције	9	7
УКУПНО	150	91

Расподела услуге по подручја су следећи:

Округ	Укупан број	Број обухваћен истраживањем
Видин	41	24
Монтана	41	37
Софија округ	27	10
Перник	19	10
Ћустендил	22	10

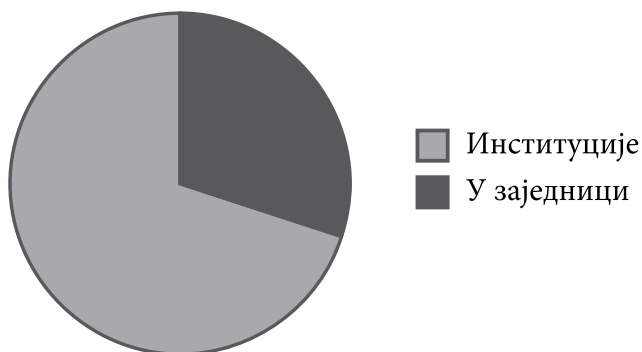
Социјалне услуге за децу су 65 (42%), за одрасле - 72 (47%), а мешани - 16 (11%). Од њих су проучавани - 38 (42%), 42 (46%) и 11 (12%), односно проценат је готово исти.

Расподела услуга по врста корисника

Осам од услуга у установама (домови), док осталих 14 - у заједници. Услуге у заједници доминирају - 107 (70%) 46 (30%), од којих су посећени 68 (75%) 23 (25%).

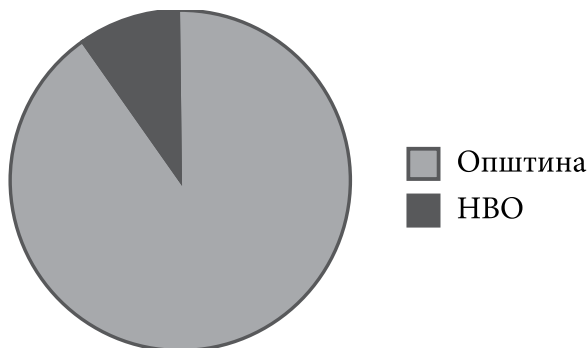
Расподела услуга по типу (институција/заједница)

Велики део домова, посебно за децу, су у процесу трансформације. Услуге у заједници постају све популарније, већином су то дневни центри, заштићени станови, центри за смештај породичног типа (за децу), центри за социјалну подршку (за децу и родитеље), центри за социјалну рехабилитацију и интеграцију (за децу и одрасле), као и у прошлости популарна „кућна социјална патронажа“, које практично има скоро у свакој општини. Веома популаране су услуге кућни помоћник/социјални асистент, које због пружања само по пројектима, нису потпуно описане у студији.

Важно је напоменути да се већина услуга, како у институцијама тако и у заједници, пријају од стране општине. Изузеци су мали, само су 15 невладиних организација сами провајдери услуга или их пружају у партнерству са општинама. У исто време цивилни сектор је био иницијатор стварања многих услуга у заједници, по пројектима, које су потом прешле у надлежност општина. Као позитиван пример можемо указати на локалну самоуправу у Видину, која је поверила највећи проценат социјалних услуга невладиним организацијама.

Расподела по пружаоцима услуга

Б. СРБИЈА

Током истраживања социјалног сектора у пограничном региону Србије (који броји 6 округа и 32 општине) идентификован је 61 пружалац социјалних услуга, више од 80 различитих и укупно 109 социјалних услуга (од којих само Центар за социјални рад пружа преко 30).

Овај број је вероватно нешто мањи од реалног, јер нису сви пружаоци социјалних услуга желели да учествују у истраживању. Ипак, учешће су узели сви Центри за социјални рад који постоје у пограничном региону (31).

Врста услуге	Број обухваћен истраживањем
Услуге Центра за социјални рад	31
Помоћ у кући за старе	7
Услуге Дома за старе (Геронтолошког центра)	5
Клуб за старе (клуб пензионера)	4
Психосоцијална подршка избеглицама и особама враћених реадмисијом (и пружање правне помоћи)	3
Сигурна кућа за жене и децу	1
Превенција и заштита жена и деце од насиља у породици	1

Психосоцијални третман мушкараца починиоца насиља у породици	1
Прихватилиште за жене и децу жртве породичног насиља	2
Едукација хранитеља	1
Едукација - организовање радионица у циљу запошљавања самохраних мајки	1
Едукација деце самохраних мајки и пружање стручне помоћи	1
Хуманитарне акције - прикупљање и дистрибуција хуманитарне помоћи	7
Народна кухиња - припрема и дистрибуција obroka	2
Персонална асистенција за лица са инвалидитетом	1
„Град једнак за све”, уклањање физичких баријера у граду/ спуштање ивичњака и уградња звучне сигнализације	1
Центар за дневно окупационе активности особа са инвалидитетом	1
Помоћ у кући за лица са инвалидитетом	3
Услуга становања, исхране и хигијене за одрасле инвалиде	1
Радно-окупационе активности за одрасле инвалиде	1
Субвенције комуналних трошкова, трајне картице за бесплатан градски превоз за лица са инвалидитетом (оболела од мултиплекс склерозе)	1
Саветодавно-правне и психосоцијалне услуге, психосоцијална подршка особама са инвалидитетом и њиховој породици (генетско саветовање)	4
Поподневни дневни боравак слепих и слабовидних особа	1
Психосоцијална помоћ и саветовање социјално угроженим породицама	1
Услуге установе за ментално ометене (децу и одрасле)	3
Помоћ старим Ромима	1
Ромски вртић	2
Помоћ ромској деци у савладавању школског градива	1
Дневни центар за децу са сметњама у развоју	5

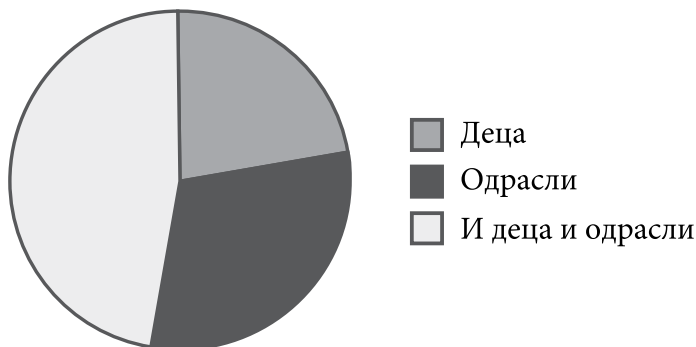
Радионице за децу са сметњама у развоју	1
Помоћ у кући за децу са сметњама у развоју и њиховим породицама	3
Предах услуга „Школа у природи за децу са сметњама у развоју“	1
Саветодавни рад за породице деце са сметњама у развоју	1
„Програм ране интервенције-подршка породицама деце са сметњама у развоју“	1
Укључивање деце са тешкоћама у развоју у образовни ситем	1
Домски смештај - социјална заштита и збрињавање деце и младих без родитељског старања, деце и младих са поремећајем у понашању и деце и младих са сметњама у развоју	1
Клуб за децу без родитељског старања	1
Саветовалиште за превенцију болести зависности	1
„Кућа на пола пута“ - корак до самосталности	1
Предах родитељство	1
Социо-терапијски адолесцентни клуб	1
Свратиште за децу улице	1
УКУПНО	109

Расподела услуге по подручја су следећи:

Округ	Број обухваћен истраживањем
Борски	6
Зајечарски	10
Нишки	24
Пиротски	5
Јабланички	8
Пчињски	8

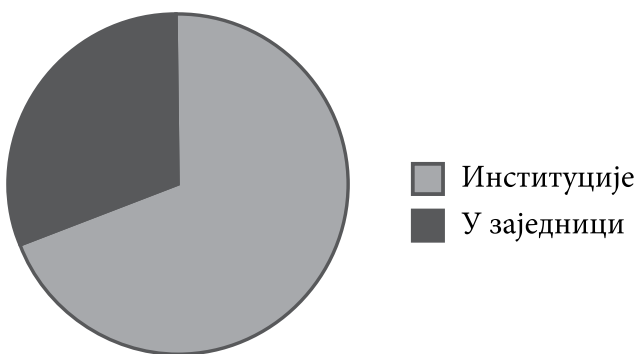
Социјалне услуге за децу чине 22.5%, за одрасле 30%, а за обе групе заједно 47.5%

Расподела услуга по врсти корисника

Доминирају услуге пружене у специјализованим институцијама (42 пружалаца од 61 укупно или 68.85%), док је мањи број услуга пружених у заједници (19 пружалаца или 31.15%).

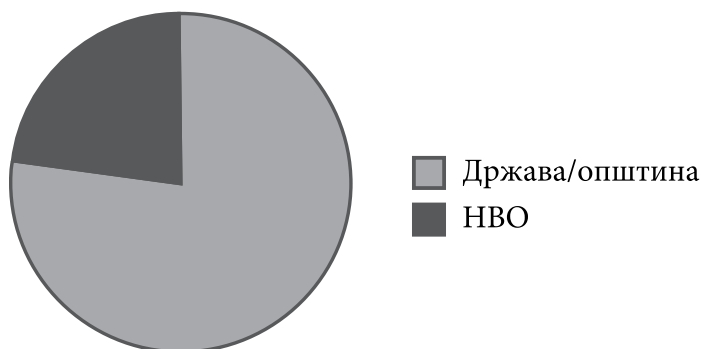
Расподела услуга по типу (институција/заједница)

Велики део домова, посебно за децу са сметњама у развоју, су у процесу трансформације. Услуге у заједници полако постају популарније, већином су то „помоћ у кући“, „предах родитељство“, саветовалишта итд.

Важно је напоменути да се већина услуга, како у институцијама тако и у заједници, прижају од стране државе/општине. Изузеци су мали, само је 14 невладиних организација који су самостални пружаоци социјалних услуга или их пружају у партнерству са општинама.

Расподела по пружаоцима услуга

III. SWOT АНАЛИЗА

Добре унутрашње стране - СНАГЕ:

- Дobar потенцијал за сарадњу - релативно добро развијена социјална инфраструктура и социјални сектор у целини;
- Текуће социјалне реформе у обе земље, са сличним циљевима и визијама за будућност социјалних услуга;
- Постојање жеље и интересовања већине пружалаца социјалних услуга да сарађују и размењују искуства;
- Распољивост мреже социјалних услуга, која покрива две трећине доступних услуга у региону;
- Распољивост комуникационих канала, личних познанстава, методички центар и компатибилна правна лица, мотивисана да наставе сарадњу.

Слабе унутрашње стране - СЛАБОСТИ:

- Гранични региони су међу најмање развијеним у оквиру националне економије (нпр. Видин доприноси само 1,17 одсто бугарског БДП), што смањује могућности за сарадњу - биће тешко наћи средства из локалних извора (јавних, спонзора и итд);
- Искуство у прекограничној сарадњи између социјалних услуга на обе стране границе је углавном ограничено на пројекту RISE или има веома мало таквих видова сарадњи ван пројекта;

- Недовољно укључивање јавних органа, доносилаца одлука у социјалној сфери, при покретању иницијативе за прекограничну сарадњу до данас;
- Различити приступи решавању друштвених проблема у неким случајевима, што доводи до тешког идентификовања сличних структура које су заинтересоване за сарадњу.

Добре спољашње стране - МОГУЋНОСТИ:

- Очекивања перспективе уклањања граница и ближе сарадње после пријема Србије у ЕУ;
- Политика ЕУ да подстакне сарадњу између држава чланица у социјалној сфери кроз размену најбољих пракси - тј. «Отворени метод координације»;
- Доступност финансијским инструментима ЕУ, које подржавају ову политику за обе стране, укључујући програме прекограничне сарадње.

Спољашње слабе стране - ПРЕТЊЕ:

- Још увек неизвесни изгледи о чланству Србије у ЕУ;
- Различити степени развоја социјалног сектора у целини, а посебно социјалне реформе;
- Социјална сфера није приоритет Програма прекограничне сарадње Бугарска - Србија;
- И даље не постоји довољан степен сарадње између јавних и приватних правних актера у социјалној сфери.

IV. ВИЗИЈА И ПРИОРИТЕТИ

Ова стратегија се заснива на **визији** приступачне, високо-квалитетне и ефикасне социјалне услуге које задовољавају потребе грађана у бугарско-српског пограничног подручју, уз њихово активно учешће и поштовању њихових права, у циљу да се побољша квалитет њиховог живота. Ова визија обухвата консолидован социјални сектор у истом региону, повезане социјалне мреже, партнерство и дељење ресурса пружалаца социјалних услуга, који су у стању да заједно и одговарајуће реагују на пре-

кограничне социјалне проблеме и случајеве.

Приоритети Стратегије су:

- Развој постојећих и увођења нових социјалних услуга у пограничном подручју, кроз размену добрих пракси и експертизе;
- Повећано знање и вештине људи који су укључени у социјални рад са обе стране;
- Охрабривање интеракције између институција и организација, стварање ефикасне хоризонталне структуре за сарадњу (мрежа);
- Развијање и спровођење одрживих механизма за консултације, комуникације и размену искуства;
- Обезбеђивање отворености и транспарентности и активне политике, како би се подржали напори, од стране јавности, у обе државе.

V. ЦИЉЕВИ, РЕЗУЛТАТИ, АКТИВНОСТИ И ИНДИКАТОРИ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1:

Развој социјалних услуга, као одговор на потребе у бугарско-српском пограничном региону

Подциљ: Развој услуга у заједници и деинституционализација

Активности:

- Детаљно истраживање постојећих социјалних услуга у бугарско-српском пограничном региону;
- Идентификовање потреба за социјалним услугама на основу анализе истраживања и коришћења фокусних група, од стране представника јавне власти, пружалаца услуга и циљних група;
- Припрема промена регионалних и локалних социјалних политика, у складу са потребама услуга и упознавање уп-

равних тела са њом.

Очекивани резултат:

- Повећати проценат услуга у заједници и акцелерацију де-институционализације у циљној области.

Индикатори:

- Расположивост истраживања, процене потреба и положаја;
- Број општинских и регионалних власти, упознатих са положајем;
- Број локалних/регионалних докумената у области социјалне политике, у складу са положајем.

Подциљ: Развијање иновативних социјалних услуга

Активности:

- Развијање нових видова социјалних услуга које се пружају у породичном окружењу, за зависне чланове породице;
- Стварање социјалних услуга, циљним групама које нису обухваћене досадашњим;
- Развој модела интегрисане услуге корисницима који се могу сврстати у неколико циљних група.

Очекивани резултат:

- Развој и валидација нових социјалних услуга за задовољавање потреба више људи, којима су неопходне, као и бољи приступ постојећим.

Индикатори:

- Број нових социјалних услуга;
- Повећан број процентуалне промене у циљним групама корисника.

Подциљ: Побољшање социјалног законодавства

Активности:

- Истраживање пружалаца и примлаца социјалних услуга, као и сумирање проблема регулаторне природе;
- Припрема предлога за законске промене и упознавање надлежних органа;
- Спровођење информативне кампање и других активности јавног заговарања, ако је неопходно, да би се обезбедиле промене.

Очекивани резултат:

- Социјално законодавство, које задовољава потребе услуга и повећава њихову ефикасност, укључујући смањење административних оптерећења.

Индикатори:

- Број позитивних промена у социјалном законодавству.

СТРАТЕШКА ЦИЉ 2: Развој социјалних ресурса

Подциљ: Развој људских и методолошких ресурса

Активности:

- Спровести заједничку обуку стручњака из социјалне сфере;
- Спровести студијске посете у суседне земље, као и друге државе, како би се упознали са иновативним и добрим праксама;
- Стварање платформе за он-лине обуку у социјалној сфери.

Очекивани резултат:

- Најмање 100 стручњака из обе државе побољшало своје квалификације;

Индикатори:

- Број специјалиста који су завршили обуке и/или учествовали у студијским посетама;
- Доступност веб-базиране платформе за учење.

Подциљ: Повећање учешћа организације цивилног друштва (ОЦД) у пружању социјалних услуга

Активности:

- Промовисање добрих пракси, насталих децентрализацијом социјалних услуга и спровођењем грађанских организација;
- Заговарање за делегацију услуга у ОЦД;
- Обука ОЦД за пружање социјалних услуга.

Очекивани резултат:

- Повећање броја ОЦД - пружалаца социјалних услуга.

Индикатори:

- Број и проценат социјалних услуга које пружа ОЦД.

Подциљ: Повећање учешћа корисника и њихових породица у социјалним услугама

Активности:

- Спровести фокус групе са корисницима у процесу планирања и стварања нових и/или промена постојећих социјалних услуга;
- Обука за породице и сроднике корисника социјалног рада и услуга.

Очекивани резултат:

- Повећати учешће корисника и њихових породица у социјалним услугама - како у њиховом планирању и развоју, тако и пружању.

Индикатори:

- Број социјалних услуга, активно укључених породица и рођака у пружање услуге.

СТРАТЕШКА ЦИЉ 3: Креирање одрживог механизма за

прекограничну сарадњу у социјалној сфери

Подциљ: Консолидација социјалних сектора

Активности:

- Успоставити и одржавати актуелну базу података о социјалним услугама у региону, доступна on-line;
- Развој, одржавање и ширење мреже социјалних структура са обе стране границе;
- Успоставити формалну структуру - конзорцијум правних лица и појединаца са обе стране, да би се унапредила сарадња. Повећање броја, како чланова мреже, тако и чланова конзорцијума;
- Проширити учешће јавних институција у социјалној сфери, као чланова мреже и конзорцијума;
- Изградити синергију и партнерство са сличним мрежама на националном и европском нивоу.

Очекивани резултат:

- Консолидовани социјални сектор у пограничном региону, који обухвата организације и институције (јавне и приватне) који раде у социјалној сфери.

Индикатори:

- Постојање неформалне мреже, коју чини најмање 70% пружалаца социјалних услуга и других социјалних актера у граничној области;
- Постојање радећег конзорцијума који чине најмање 50% учесника мреже;
- Број укључених регионалних и локалних институција у мрежи/конзорцијуму;
- Број реализованих синергија и партнерстава са сличним мрежама на националном и европском нивоу.

Подциљ: Израда алата и механизма за комуникацију и размену искустава

Активности:

- Стварање и одржавање Методичког центра за прекограничну сарадњу у социјалној сфери у Видину;
- Стварање и одржавање веб-сајт мреже (виртуелни методички центар) са могућностима за комуникацију;
- Обезбедити приступ преведеним документима и методолошким материјалима у вези са социјалним радом и иновацијама у њему;
- Спровођење периодичних тематских и других форума за учеснике мреже.

Очекивани резултат:

- Повећање заједничких активности и пренос искустава и идеја преко границе.

Индикатори:

- Распоживост и ефикасност Методичког центра и виртуелног центра;
- Присуство и број преведених и доступних методолошких материјала;
- Број одржаних прекограничних састанака и форума;
- Број заједничких пројеката.

Подциљ: Обезбеђивање подршке јавних власти и заједнице

Активности:

- Заговарање за укључивање приоритета и мера за прекограничну сарадњу у социјалној сфери, у јавним стратегијама и развојним плановима, као и програмима финансирања;
- Информисање и промовисање достигнућа припадника мреже између професионалаца и јавности у обе државе.

Очекивани резултат:

- Укључивање прекограничне сарадње у стратегије и планове за развој у пограничном региону;

- Повећање транспарентности пружања и побољшање имиџа пружалаца социјалних услуга.

Индикатори:

- Број и проценат позитивних медијских публикација;
- Број стратегија и развојних планова јавних власти, укључујући и прекограничне сарадње као елемент социјалне политике у циљном подручју.

СОЦИЈАЛНЕ УСЛУГЕ У БУГАРСКОМ ГРАНИЧНОМ РЕГИОНУ

ЦЕНТАР ЗА ДЕЦУ УЛИЦЕ

Пружалац услуге: **Слободан омладински центар**
3700 Видин, Българија, ул. Акад. Стефан Младенов 11, ет. 2
телефон 094/601983, моб. телефон 0879315160
e-mail: info@fyc-vidin.org, www.fyc-vidin.org

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

Спречавање деце да се нађу на улици, спречавање напуштања школе, социјална рехабилитација и интеграција деце која стално или периодично живе на улици, кроз индивидуални рад са дететом и његовом породицом, породично саветовање и подршку, медицинске и санитарне услуге, описменивање деце, обуку у вештинама родитељства и још много тога.

Циљна/е група/е:

- Деца улице 5-18 година, која су идентификована као занемарена, без одговарајуће родитељске бриге и сл.
- Родитељи, чланови породице и људи из непосредне околине деце.

Капацитет: 15

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

- Услуге социјалног рада, како би се обновили и ојачале везе између деце и њиховим породицама и пружање подршке за решавање сукоба и криза у породичним односима;
- Задовољавање основних потреба детета - за храном,

- одећом и обућом, као и пружање санитарних услуга;
- Пружање здравствене и стоматолошке заштите и подршке, као и приступа здравственим мрежама и амбулантном лечењу, подршке за обезбеђивање лекова, приступ медицинским тестовима и специјализованим прегледима/консултације деци итд;
 - Психолошка подршка деци и њиховим породицама;
 - Школска подршка - описмењавање, припрема за школу, алтернативни образовни програми, подршка у процесу образовања ученика, каријерног вођења и стручног оспособљавања;
 - Организација слободног времена и стварање услова за развијање способности сваког детета;
 - Мобилни рад (социјални рад на терену) - идентификовање, лоцирање деце са улице, пружање теренске услуге;
 - Консултације са дететом и његовим родитељима, другим законским заступницима детета и/или проширеном породицама;
 - Административне услуге - пружање помоћи деци и њиховим родитељима при издавању личних докумената, упису у школу, тражењу посла (за децу преко 16 и за њихове родитеље), помоћ у контактима са институцијама итд.

Технички услови за пружање услуге:

Центар се састоји од 4 реновиране и адекватно опрамљене сале и смештен је у Ромском насељу Видина.

Годишњи буџет за пружање услуге у еврима: 40 000

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ИНТЕГРАЦИЈУ

Пружалац услуге: **Фондација „Поддршка имплементацији“**
3700 Видин, Бугарија, ул. Г. С. Раковски №13
телефон +359 94 601 986, моб. телефон +359 893 606 406
e-mail: sr_foundation@mail.bg, www.fprvidin.org

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

- Изградити инклузивно, прихватајуће и подстицајно развојно окружење за особе са инвалидитетом у општини Видин, као и подржавајуће окружење нивихових породица;
- Олакшати опоравак и/или развој потенцијала особа са инвалидитетом и нивихових могућности за друштвену интеграцију.

Циљна/е група/е:

- Деца и особе са привременим повредама или дугорочним инвалидитетом;
- Родитељи/сродници корисника.

Капацитет: 50

Средства за постигање циља (опис социјалне услуге):

Услуге које се пружају у Центру су:

- Информационо-консултантске: Информације и консултации, помоћ у: припреми и подношењу докумената, обезбедување помагача или асистената; Смештај у институције; Формирање група за обуку; Помоћ у запошљавању;
- Психолошка поддршка;
- Рехабилитационе активности;
- Радна терапија: Арт терапија, фотографије, домаћинство,

кување, хортикултура и баштованство;

- Педагошке и едукативне активности;
- Логопедске активности;
- Организација слободног времена: дневне активности, културни и образовни догађаји, празници и традиције, спорт и туризам, грађанско васпитање;
- Здравствена заштита.

Тим, кој пружа социјалне услуге, укључује следеће специјалиста: социјалног радника, психолога, наставника, логопеда, радног терапеута, физиотерапеута, медицинске сестра и организатора.

Технички услови за пружање услуге:

Центар нуди: административну собу, собу за рехабилитацију, медицинску канцеларију, собу за радну терапију, кухињу, собу за обуку, собу за активности, канцеларију психолога, канцеларију управника.

ДНЕВНИ ЦЕНТАР ЗА ОСОБЕ СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Пружалац услуге: **Регионално удружење
за подршку особама са менталним поремећајима**
3700 Видин, Българија, ул. Стефан Караджа 13, тел. 094/
644 719
e-mail: rdpluz@hotmail.com, www.vidin.net/rdpluz

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

- Обезбеђивање равноправног положаја особа са интелектуалним инвалидитетом;
- Превазилажење социјалне искључености кроз различите активности са циљем социјалне инклузије особа са интелектуалним инвалидитетом у заједници;
- Стицање нових знања и вештина како би се боље снашли у свакодневним активностима;
- Подршка особама са интелектуалним инвалидитетом и њиховим породицама;
- Обезбеђивање доследне и квалитетне бриге за сваког корисника.

Циљна/е група/е:

Особе са менталном ретардацијом

Капацитет: 30

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Дневни центар је комплекс за пружање социјалних услуга које обезбеђују потпуно дневно сервисирање корисника - обезбеђивање хране, испуњавање свакодневних потреба, здравствених, образовних и рехабилитационих потреба, организација

слободног времена и обезбеђивање личних контаката.

Центар нуди специјализовану опрему и намештај и обезбеђује подстицајно окружење у зависности од специфичних потреба корисника.

Технички услови за пружање услуге:

Масивна зграда.

ЗАШТИЋЕНО СТАНОВАЊЕ

Пружалац услуге: **Регионално удружење за подршку особама са интелектуалним инвалидитетом**
3700 Видин, Българија, ул. Стефан Караджа 13,
тел. (094) 644 719,
e-mail: rdpluz@hotmail.com, www.vidin.net/rdpluz

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

- Стварање услова за подршку, помоћ и ефикасну заштиту, као и социјалну интеграцију особа са интелектуалним инвалидитетом;
- Спровођење активности за остваривање социјалне инклузије и опоравак од губитка социјалних вештина и навика;
- Обезбедити квалитетан и независтан живот у погодном окружењу, сличном породичном, пружање прилика за подршку и изражавање;

Циљна/е група/е:

Особе са интелектуалним инвалидитетом

Капацитет: 12

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Заштићено становање је облик социјалне услуге у којој људи воде независтан живот, уз подршку од стране професионалаца. Услуге које се пружају у заштићеном становању одговарају критеријумима и стандардима утврђеним у Правилнику и Закону о социјалној помоћи, што се односи на: локацију и објекат, исхрану, здравствену бригу, образовне услуге и информације, организовање слободног времена и личне контакте, квалификовано особље итд. Услуге су засноване на социјалном раду и примени индивидуалног приступа и прилагођавају се специфичним

потребама сваког збринутог лица.

Технички услови за пружање услуге: 2 куће

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ИНТЕГРАЦИЈУ

Пружалац услуге: **Општина Лом**

3600 Лом, обл. Монтана, Българија, ул. Кирил Петров № 7

телефон 0971 65595, моб. телефон 0896878601

e-mail: csri_lom@abv.bg

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

- Социјална рехабилитација за будуће пуно учешће корисника у друштву.
- Обезбеђивање услова за побољшање закаснеле форме физичке, психичке и социјалне адаптације;
- Унапређивање комуникације и олакшавање будуће социјализације и интеграције особа са инвалидитетом у друштво;
- Превазилажење социјалне искључености и стицање друштвених вештина за самосталан живот и суочавање са свакодневним проблемима.

Циљна/е група/е:

Деца и одрасли са инвалидитетом.

Капацитет: 6

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Центар пружа корисницима комплекс социјалних услуга повезаним са вршењем рехабилитације, социо-правним саветима, изработом и спровођењем индивидуалних програма за социјално укључивање деце и одраслих са инвалидитетом. Оне укључују:

- Моторну рехабилитацију;

- Логопедну рехабилитацију;
- Психолошку рехабилитацију;
- Социјалну рехабилитацију;
- Радну терапију;
- Музикотерапију.

Технички услови за пружање услуге:

Центар за рехабилитацију и социјалну интеграцију има следеће просторије:

- Канцеларију за социјални рад;
- Канцеларију за психолошку рехабилитацију;
- Канцеларију за рехабилитацију говора;
- Кабинет за физикалну рехабилитацију;
- Кабинет окупационе терапије;
- Ординација;
- Соба за музикотерапију;
- Тоалет;
- Башта са клупама и игралиштем.

ЦЕНТАР ЗА СМЕШТАЈ ПОРОДИЧНОГ ТИПА

„НОВИ ДОМ - НОВА ШАНСА“

Пружалац услуге: **Општина Лом**

3600 Лом, обл. Монтана, Бугария, ул. Цар Симеон № 36

телефон 0971 / 60 326, моб. телефон 0878 / 45 30 43

e-mail: cnst_lom@abv.bg

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

Основни циљ Центра за смештај породичног типа „Нови дом - нова шанса“ је да обезбеди квалитет живота, пун физички, емоционалан и когнитиван развој и социјалну инклузију за свако дете, у њему природном окружењу, кроз пружање неге и помоћи.

Циљна/е група/е:

Деца општине Лом узраста од 7 до 18 година, за које су, за време њиховог смештаја у ЦСПТ, исцрпљене све могућности, да остану у Центру, или да се врате у биолошку породицу, као и за смештај у сродничку или хранитељску породицу.

Капацитет: 9

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Стручна екипа организује рад са децом, али заједно са њима утврђује заједничка правила за организовање њиховог живота. Она пружа сталну негу за свако дете, у зависности од његових потреба и у складу са њиховим мишљењем и избором. Сваком детету се помаже да одржи ред и хигијену у њиховим приватним просторијама, а за сређивање заједничких просторија заједничка је одговорност деце и стручне екипе. Деца похађају редовну школу у складу са својим могућностима.

Она обезбеђује ресурсе учитеља за децу са посебним образовним потребама. Подржава се професионална оријентација детета. На основу процене, сваком детету се обезбеђује његово укључивање у различите активности, како би стекли вештине, потребне за независни живот и повећање личне, друштвене и грађанске културе и вештине кроз групне и индивидуалне активности у различитим областима:

1. Свакодневне животне вештине:

- Исхрана; - Хигијена; - Здравствена заштита; - Вештине за домаћинство; - Способност да се независно одржава домаћинство - кување, прање и пеглање, вештине за безбедно коришћење апарата за домаћинство и других електричних апарата, упознавање са прехранбеним производима; - Избор одговарајуће одеће и брига о одећи; - „Како управљати својим новцем“ - Дељење личних буџета - новац, цене, роба, економска куповина итд; - Развијање способности да се организује сопствено време.

2. Вештине везане за живот у заједници:

- Упознавање насеља и околине; - Коришћење јавних услуга и разних институција.

3. Друштвене и личне вештине за живот:

- Самоупознање; - Моја породица; - Контрола емоција и превенција конфликта; - Комуникација; - Способност самопрезентовања на одговарајући начин, у социјалном окружењу.

4. Интимности и сексуалности

- Промене у телу; - Људска сексуалност; - Трудноћа и спречавање нежељене трудноће; - Превенција сексуално преносивих инфекција; - Одговорно сексуално понашање.

ЦСПТ помаже и обезбеђује услове за укључивање деце у разне активности и иницијативе, у складу са њиховим интересима:

- Спортске активности и такмичења; - Културне манифестације; - Приступ информацијама и масовним медијама; - Кам-

пови; - Клубови, радионице, уметничке и спортске школе; - Прославе важних личних догађаја и других националних и верских празника; - Игре.

Технички услови за пружање услуге:

Зграда има два спрата на површини од 201 квадратних метара и има три спаваће собе са по три лежаја. Сваки спрат има засебно купатило/тоалет. Корисници социјалне услуге користе и заједничке просторије - кухињу, трпезарију и дневни боравак.

КОМПЛЕКС ЗА СОЦИЈАЛНЕ УСЛУГЕ (КСУ)

Пружалац услуге: **Општина Монтана**
34000 Монтана, Българија, ул. “Извора” № 30
телефон 096/300491, e-mail: ksumontana@abv.bg

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОДРШКУ

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Капацитет: 70

Средства за постигање циља (опис социјалне услуге):

Циљеви социјалне услуге се остварује кроз рад у следећим смеровима:

1. Смер ПРЕВЕНЦИЈА, која обухвата:

- Спречавање напуштања детета;
- Спречавање насиља и подршка за децу жртве насиља;
- Спречавање девијантног понашања;
- Смањење ризика;
- Спречавање напуштања школе;
- Процена случаја детета у ризику.

Социјалне услуге које нуди ЦСП, на раду у смеру ПРЕВЕНЦИЈА:

- Социјалне информације и саветовање;
- Саветовалиште за породицу;
- Обука у вештинама родитељства и планирања породице;
- Заступање и медијација са другим институцијама;
- Практична подршка;
- Рад на систему који подржава породицу;
- Породичне конференције;
- Директан рад са децом;
- Процена потреба и израда индивидуални план;

- Психолошко саветовалиште.

2. Смер ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЈА, који укључује РЕИНТЕГРАЦИЈУ и ХРАНИТЕЉСКЕ ПОРОДИЦЕ

Смер реинтеграције:

- Директан рад са децом;
- Састанци и контакти са дететом и његовом породицом;
- Програм обуке у вештинама родитељства;
- Саветовалиште за породицу;
- Заступање и медијација;
- Практична подршка;
- Подршка група за родитеље са децом на смештају;
- Подршка породице након повратка детета кући.

Смер хранитељских породица:

- Процена кандидата хранитеља;
- Обука за потенцијалне хранитеље;
- Презентација пред Комисијом за дете;
- Мониторинг процеса реинтеграције;
- Директан рад са децом;
- Састанци и контакти детета и његове породице;
- Саветовалиште за породицу;
- Група за подршку хранитељима;
- Обука кандидата - усвојитеља;
- Саветовање усвојитеља и усвојене деце;
- Услуге за саветовање и подршку.

КРИЗНИ ЦЕНТАР ЗА ДЕЦУ ЖРТВЕ НАСИЉА И

ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљна/е група/е:

Деца, жртве насиља и трговине људима.

Средства за постизање циља опис социјалне услуге):

Обезбеђење 24-часовног сервиса за децу и породице, који имају хитне потребе. Центар смешта децу која су у конкретној, непосредној опасности по живот, којима је угрожено физичко или ментално здравље, жртве трговине људима и жртве насиља. Током овог периода користи се све услуге које пружа Центар за социјалну подршку.

Социјалне услуге пружене од стране кризног центра - Мон-тана: Психолошко саветовалиште; Социјалне информације и саветовање; Саветовалиште за породицу; Заступање и медијација са другим органима; Процена потреба и израда индивидуалног плана; Обука у вештинама родитељства и планирања породице; Практична подршка; Рад на систему који подржава породицу; Директан рад са децом; Састанци и контакти са дететом и његовом породицом; Програм обуке у вештинама родитељства; Подршка породице након реинтеграције детета; Изградити способности за самосталан живот; Задовољење образовних, здравствених и других потреба.

ДНЕВНИ ЦЕНТАР ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ СА МЕНТАЛНИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Пружалац услуге: **Општина Монтана**
3400 Монтана, Бугария, ул. Ал. Батенберг 38
телефон 096 / 307 458, моб. телефон 0879544548
e-mail: Kali5775@abv.bg

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

Циљ Дневног центра јесте да пружи инклузивно, прихватљиво и подстицајно развојно окружење за децу и младе са инвалидитетом. Центар промовише и подржава социјални, емоционални и културни развој сваког корисника као доказ да свако може да развије своје потенцијале и да буде значајан учесник у животу заједнице.

Циљна/е група/е:

Деца и млади са менталним и физичким инвалидитетом од 3 до 18 година

Капацитет: 36

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Са децом се ради индивидуално, у зависности од способности и потенцијала сваког детета, као и у зависности од њихових преференција и жеља.

Неки од њих су укључени у редовну школу, што је добро за њихов развој, јер су заједно са децом из редовне популације.

Дневни центар такође ради са њиховим родитељима. Он им помаже да превазиђу стрес и психолошки притисак са једне стране, а са друге пружа информације, обезбеђује књиге, материјал за рад или савет како да помогну деци да се изборе са теш-

коћама на које наилазе.

Технички услови за пружање услуге:

Масивна двоспратна зграда са одвојеним кабинетима за групе.

КУЋА НА ПОЛА ПУТА ЗА ОДРАСЛЕ СА ТЕЛЕСНИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Пружалац услуге: **Општина Монтана**
3484 с. Горна Вереница, обл. Монтана, Българија
ул. Главна 67, телефон 09567/2231
e-mail: dvfu_gv@abv.bg

Природа социјалне услуге:
Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:
Пружање комплекса социјалних, здравствених и образовних услуга корисницима, у складу са њиховим здрављем, а у сврху постизања реинтеграције.

Циљна/е група/е:
Мушкарци и жене који су радно способни и нису потпуно зависни од туђе неге

Капацитет: 8

- Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):**
- Обезбеђивање медицинских, социјалних и образовних услуга за одрасле, које се пружају корисницима - чишћење домова, помоћ у обављању личне хигијене, помоћ приликом јела, прање одеће, крпљење, пеглање, пружање помоћи да добију здравствену негу и превенцију, превентивни прегледи итд;
 - Организовање културних и спортских манифестација и других активности за слободно време - укључивање корисника у прославе рођендана и имендана, националних и верских празника, гледање ТВ емисија и ДВД филмова, шетње у дворишту и селу, игре са картама, шах, путовања, плетење, вез, обезбеђивање доступности образовних про-

грама итд;

- Приступ информацијама - предавања о здрављу, научним и популарним, социјалним питањима, претплате на књиге, часописе, новине, компјутерски клуб, стицање знања и вештина оријентације у њиховом непосредном животном окружењу;
- Спроводе се терапијске активности (радна терапија, музикотерапија), психолошко саветовање и рехабилитационе активности.

Технички услови за пружање услуге:

Одвојен аутономни део на првом спрату Дома за одрасле особе са телесним инвалидитетом - четири собе са по два лежаја. Корисници користе још: трпезарију, дневну собу, собу за рехабилитацију итд.

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ИНТЕГРАЦИЈУ

Пружалац услуге: **Општина Самоков**
2000 Самоков, Българија, ул. Отец Паисий №18
телефон 072260440, моб. телефон 0878449589
e-mail: doverimise@mail.bg

Природа социјалне услуге:
Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

Центар пружа корисницима комплекс социјалних услуга повезаним са вршењем рехабилитације, пружењем социо-правних савета, образовним и стручним обукама и смерницама, изградом и спровођењем индивидуалних програма за социјално укључивање итд:

- Обезбеђује специјализовану опрему и намештај, у зависности од специфичних потреба деце и особа;
- Подршка за децу, одрасли и њихове породице;
- Процена потреба детета/особа.
- Припрема програма неге;
- Упознавање са специфичним потребама детета/особа;
- Планирање интервенција према идентификованим проблемима;
- Идентификовање очекиваних резултата у одговарајућем временском року, у зависности од расположивих средстава;
- Дефинисање улоге специјалисте у оквиру неге деце/одраслих и специјализоване интервенције.

Циљна/е група/е:

- Деца и одрасли са физичким, сензорним и вишеструким инвалидитетом који живе на територији општине;
- Деца и одрасли са привременим здравственим пробле-

мима којима је потребна специјализована нега, коју нуди ЦСРИ.

Капацитет: 40

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

ЦСРИ ради у следећим областима:

1) Социјална интеграција – планирање, организовање и покретање активности за социјалну интеграцију и информатичка обука.

2) Рад са сродницима - упознавање родитеља/рођака са индивидуалним програмима њихових сродника у оквиру месеца дана од њиховог пријема ЦСРИ; - упознавање родитеља/рођака са актуелним проценама корисника услуге ЦСРИ и са извршеним месечним исправкама у индивидуалном програму; - организовање састанака са родитељима односно рођацима корисника, како би разговарали о актуелним проблемима у процесу рехабилитације - једном у 3 месеца; - организовање правних, социјалних, медицинских и других консултација, на захтев корисника и њихових родитеља односно родбине – на сваких 2 месеца (ако је потребно); - обука за родитеље односно рођаке уз учешће стручњака из ЦСРИ - када је то потребно.

3) Односи са јавношћу - припрема материјала, промотивне активности у ЦСРИ; - публикације у медијима, са представницима медија; - упознавање јавности о проблемима особа са сметњама у развоју и њихових породица; - организовање медијске кампање поводом годишњице ЦСРИ; - вођење радионица и дискусија; - привлачење и обука волонтера за укључивање у активности ЦСРИ; - стварање и ширење контаката у академском окружењу ЦСРИ (универзитети, факултети, заводи); - контакти са другим центрима; - посете разним предузећима, установама и институцијама; - израда честитки за Божић и друге празнике; - израда честитки, сувенира и других украса за донаторе ЦСРИ.

4) Организација слободног времена, рекреације и забаве - обељевање националних и хришћанских празника; - прослава рођендана и имендана; - излети у природи; - посете културним догађајима,

музејима, позориштима, концертима, итд; - организовање пикника и екскурзија; - друго,

ЦСРИ обавља следеће видове рехабилитације:

1) Моторна рехабилитација и корективна гимнастика:

- врши се од стране рехабилитатора; - мерење обима покрета зглобова; - испитивање могућности за самопослуживање; - моторне вештине и масажа; - пасивна вежба и активно кретање; - вежбе са опремом.

2) Рехабилитација логопеда:

- проучавање говорног и слушног дефицита; - терапија за корекцију говора: - масажа (лица); - развој општих и финих моторичких способности; - сензорна стимулација; - корекција читања и писања; - терапија после можданог удара.

3) Психолошка рехабилитација:

- проучавање психолошких процеса и структуре личности; - развој когнитивних процеса; - у зависности од психолошке процене, ради се на опоравку процеса и моделовања понашања; - специфичне методе - тестови, предавања, индивидуални рад, обука и више.

4) Социјална рехабилитација:

- рад на индивидуалним социјалним програмима, зависно од нивоа инвалидности, вештина и потреба сваке особе; - врши је социјални радник; - рад са породицом - консалтинг и развој домаћих програма у ЦСРИ; - формирање група за подршку родбине корисника. Израда статута групе и планирање активности; - спровођење правних, социјалних, медицинских и других консултација на захтев сродника; - програм обуке за рођаке који укључује домаће задатке, уз учешће социјалних радника ЦСРИ; - посредовање за исплату социјалне накнаде; - посредовање у контактима са другим институцијама.

5) Педагошка рехабилитација:

- Часови матерњег језика - за децу; - Припрема за интегрисано образовање - за децу; - Активности за стицање математичког знања; - Музички часови; - Цртање и примењене делатности; - Часови за активност говора; - Информатичка обука; - Упознавање

рођака са тренутним проценама корисника, који користе услуге ЦСРИ, као и о извршеним исправкама у индивидуалном програму; - Програм обуке за рођаке који укључује домаће задатке са педагогом.

6) Радна рехабилитација:

- Кување - савладање основних кућних вештина, припремање obroка, израда недељног менија итд; - Кројачки занат; - Сервис за прање веша и пеглање; - Цвећарство и хортикултура, опште знање и нега цвећа, цвећа у кући, цвећа - естетика и хоби; - Примењена активност - грнчарија (рад са пластелином и глином, сликање (различите технике и материјали); накит – наруквице, огрлице; Одговоран је радни терапеут.

7) ТЕРАПИЈА:

- Музикотерапија; - Уметности; - Примењена уметност; - „Лутке и бајке” терапија.

Путни сервис - социјални радник и члан помоћног особља ЦСРИ прати децу и лица са инвалидитетом до и из њихових кућа, по унапред направљеном распореду, комбијем. Сврха ове услуге је да се обезбеди максимални могући број социјалних услуга за особе, које због последица њихове болести не могу да буду у самом ЦСРИ.

Технички услови за пружање услуге:

Минибус, прилагођен за инвалидска колица;

Монтессори материјали Рачунари са посебним софтвером за рад за децом са интелектуалним инвалидитетом; Лего конструктор; Сала за рехабилитацију са опремом за физикалну терапију

Годишњи буџет за пружање услуге у еврима: 55 000

СВРАТИШТЕ ЗА ДЕЦУ

Пружалац услуге: **Општина Перник**
2300 Перник, Българија, ул. Захари Зограф №61
телефон 076/ 695005, моб. телефон 0879899578
e-mail: domkalkas@abv.bg

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

Подршка деци у ризику

Циљна/е група/е:

Деца од 5 до 18 година

Капацитет:

10

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Услуга је стамбеног типа и обухвата:

- Консултације са родитељима односно старатељима за ре-интеграцију деце у породицу;
- Мобилни рад пружања социјалне подршке породицама;
- Презентације и информисања јавности о доступности услуга оних који могу имати користи од ње;
- Дистрибуција промотивних материјала;
- Укључивање деце у радионице према њиховом интересовању, како би развили своје индивидуалне способности;
- Организовање разних активности у васпитне сврхе и сврхе формирања позитивних навика понашања и комуникације;
- Редован контакт са школама које похађају деце из скло-ништа.

Технички услови за пружање услуге:

Инфраструктура је веома добра, свратиште заузима два сп-

рата. Спаваонице су одвојене, имају два или три кревета, свака соба има гардеробу и ормарић за личне ствари детета. Трпезарија и дневна соба се користе и за образовне и слободне активности за децу. За рад су обезбеђене просторије за дежурног васпитача/социјалног радника и лекара. На првом спрату су спортска сала, купатило, изолатор, итд.

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОДРШКУ

Пружалац услуге: **Општина Перник**
2300 Перник, Българија, ул. Захари Зограф №61
телефон 076/ 695005, моб. телефон 0879899578
e-mail: domkalkas@abv.bg

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

Рад са децом и породицама

Циљна/е група/е:

Група за превенцију, група за деинституционализацију, група на реинтеграцију и специјализовану подршку

Капацитет: 60

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

- Консултације;
- Рад на терену;
- Презентације;
- Промотивни материјали за информисање јавности;
- Рад са школама и вртићима;
- „Школа за родитеље“;
- Породична терапија.

Технички услови за пружање услуге:

Материјални услови су веома добри. Стручњаци имају своје канцеларије, а корисницима је пружена могућност да изложе своје проблеме. Свима су обезбеђени рачунари за обраду података након сваког састанка.

КРИЗНИ ЦЕНТАР

Пружалац услуге: **Фондација П.У.Л.С.**
2300 Перник, Българија, ул. Средец №2
телефон 076/ 60 10 10, моб. телефон 0898 732203
e-mail: pulse.women@gmail.com, www.pulsefoundation.org

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

Основна сврха овог сервиса је смањење насиља у породици и унапређењу бриге о деци, адолесцентима, подођеним насиљем, кроз пружање услуга доступних у заједници као алтернатива институционалног приступа овим случајевима. С друге стране сврха услуга је да реагује у хитним случајевима насиља над женама и децом и обезбеди заштићени простор за кориснике, у периоду решавања кризе. У циљевима услуга је и спречавање насиља над женама и децом, ресоцијализација и реинтеграција жена и деце, жртава породичног насиља или жртава трговине људима, утицај породице на развој деце и средине на породице у ризику.

Циљна/е група/е:

- Жене жртве насиља: У Кризном центру су смештени пре свега жене које су жртве породичног насиља - физичког, психичког, економског, сексуалног, као и жртве присилне проституције. Услуге организације користе и клијенати из других градова Бугарске, јер је један од ретких центара који се бави насиљем у породици и друштву. У случајевима када жене беже од насилника са дететом/ децом, смештају се у Центар.
- Деца и адолесценти (жртве насиља, занемаривања и девијантног понашања) из града Перника и региона, као и њихове породице, жртве физичког, менталног и сексуалног насиља. На веома раном узрасту детета се врши процена и смештај мајке у Центар, у оквиру програма за

привремену заштиту мајке и детета, како дете не би било одвојено од мајке.

Капацитет: 12

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

- Социјална услуга „Кризни центар за жртве насиља и жртве трговине људима“ заснива се на социо-психолошком раду и има за циљ да подржи жртве у превазилажењу трауме искуства насиља и у обављању свакодневних активности за социјалну инклузију;
- Социјална услуга се пружа у складу са личним избором појединаца, по 24-часовном програму који подразумева смештај и рехабилитацију за жртве породичног насиља или жртве трговине људима;
- Смештај у „Кризном центру“ лица погођеног породичним насиљем врши се одмах, без обзира на његове стамбено питање и може да се изврши само на основу пријаве - изјаве од стране корисника овог сервиса. Када је то лице родитељ или старатељ детета, дете остаје са њим.
- Када је жртва насиља у породици трудница или мајка детета млађег од 3 година и када постоји ризик од напуштања детета, мајка се одмах смешта са дететом. Ако је мајка у пратњи деце старије од 3 године, она такође остају са њом.
- У горе наведеним случајевима, уколико је пун капацитет „Кризног центра“ ипак се пружа услуга смештаја жртве на 24 сата и тражи се алтернативни смештај;
- Када се ради о детету одмах се обавештава (у року од једног сата) и Директорат „социјалне помоћи“ - Одељење „Заштита деце“ - Перник;
- Када су жртве у непосредној животној опасности обавештава се и Министарство унутрашњих послова.

Услуге се пружају од стране високо квалификованих професионалаца са социјалним, педагошким, психолошким, правним или другим одговарајућим образовањем.

ДНЕВНИ БОРАВАК ЗА ОДРАСЛЕ ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Пружалац услуге: **Општина Перник**
2300 Перник, Бългaрия, ул. Инженерна № 6
телефон 076/ 60 14 76, мобилни телефон 0882980711
e-mail: dcvu_ Pernik@abv.bg

Природа социјалне услуге:
Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:
Социјална и професионална интеграција корисника

Циљна/е група/е:
Лица старија са нтелектуалним инвалидитетом преко 18 година

Капацитет: 48

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):
Корисници социјалних услуга учествују у групним и индивидуалним раднотерапеутским активностима, по унапред израђеном распореду, у циљу развијања вештине и способности. У Дневном центру се спроводе следећи видови радне терапије:

- Арт терапија и батик, где се израђивају предмети високе уметничке вредности, који се продају уз помоћ НВО „Шанса“, са којим је Центар стварио сарадњу. Чланови удружења суродитељи клијената, особље ДЦ и други. Зарадом од продаје се купују нови материјали, који су потребни за спровођење радне терапије;
- Шивење и везење;
- Кување, кроз које се клијенати уче самосталности у куповини и кувању једноставних јела;
- Резбарење дрвета;

- Рад на рачунару;
- Примењених активности.

Ван радне терапије, по распореду, са клијентима ради психолог, психотерапеут, социјални радници и рехабилитатор.

Корисници социјалних услуга учествују у спортским и културним манифестацијама, организованим од стране стручне екипе дневног центра.

Такође одржавају се свакодневне шетње, а лети и рехабилитационе вежбе у води. Корисници, који су савладали вештине и стекли радне навике, их приказују у радним програмима МРСП.

Технички услови за пружање услуге:

Две зграде, у којима се налазе дневна соба, радионице, трапезарије, простор за рехабилитацију и спортске хале.

Годишњи буџет за пружање услуге у еврима: 125 000

ЦЕНТАР ЗА ПОРОДИЧНИ СМЕШТАЈ ТИПА

Пружалац услуге: **Општина Радомир**

2430 с. Дрен, обл. Перник, Българија, ул. Първа № 27

телефон 077262012, моб. тел. 0878568897

e-mail: domradost.dren@abv.bg

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

Стратешки циљ: Заштита права деце на смештају и смањивање времена боравка деце у ЦСПТ.

Специфични циљеви:

- Обезбеђивање услова заштите живота и здравља деце;
- Пружање могућности за образовање и обуку;
- Развој интереса и способности деце;
- Обезбеђивање модерног естетског објекта;
- Развијање услуга за децу са сметњама у развоју у месним заједницама;
- Побољшање квалитета неге.

Циљна/е група/е:

Деца од 3 до 14 година, без родитељског старања или без адекватног родитељског старања (у опасности у својој породици).

Капацитет: 12

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Центар обезбеђује услове за заштиту интереса деце, у зависности од индивидуалних потреба, приступ здравственој заштити, образовном процесу, рекреацији и могућностима за развој индивидуалних способности и интереса сваког детета. Обезбеђивање сигурног и безбедног окружења за развој деце. Деца добијају индивидуалну подршку и поштовање. Упознају

се са правима за заштиту, бригу и развој на приступачан начин. Ради се специјализована здравствена заштита сваког детета - пружање обавезног скрининга, израда здравственог плана, спроводе се допунски програми рехабилитације и сл. Деца имају приступ образовном процесу, помаже им се у припреми и пружа им се могућност за укључивање у додатне активности, зависно од њиховог интересовања.

Деци се нуди здрава храна у одговарајућој количини и квалитету, а исхрана је регулисана дневним програмом. Такође добијају одећу и бригу о личној хигијени.

Технички услови за пружање услуге:

Центар је смештен у два стана за 6 детета (један за девојчице и један за дечаке), и сваки има посебно купатило, вешерај, опрему за прање и сушење одеће, дневну собу, две спаваће собе са 3 кревета и трапезарију.

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ИНТЕГРАЦИЈУ ДЕЦЕ

2500 Кюстендил, Бългaрия
ул. Ефрем Каранов 33 А
мобилни телефон 0882885374
e-mail: nitsa_kn@mail.bg, www.ispsw.org

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

Подршка развоју деце са сметњама у развоју кроз друштвену и физичку рехабилитацију и помоћ нивом социјалном укључивању.

Циљна/е група/е:

Деца са сметњама у развоју - сензорним, физичким и менталним.

Капацитет: 40

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Активности:

- Саветовање: психолошко, педагошко, социјално, правно, професионално;
- Дијагностика: психолошка, педагошка, социјална;
- Припрема психолошке процене;
- Циљање;
- Креирање индивидуалних планова за децу;
- Рехабилитација: рехабилитација слуха и говора, рехабилитација деце са оштећењем вида и психолошка рехабилитација;
- Развој способности учења деце;
- Подршка за изградњу подстицајног окружења;

- Медијација: Медијација између деце и њихових породица, као и између њих и институција које су релевантне за социјалну интеграцију деце, медијација за стручне обуке за децу и омладину са сметњама у развоју и за почетак рада;
- Превенција;
- Припрема експертизе ради заштите најбољег интереса детета на суду.

Технички услови за пружање услуге:

Просторије површине 300 квадратних метара и двориште, додељене од општине.

Годишњи буџет за пружање услуге у еврима: 47 612

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОДРШКУ

Пружалац услуге: Општина Ћустендил
2500 Кјустендил, Българија, ул. Търговска 13
тел. 078/529171, моб. телефон 0882885368
e-mail: cop_kyustendil@abv.bg

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у заједници

Циљ/еви социјалне услуге:

Добробит деце у ризику (са поремећајима понашања, који живе у породицама у ризику од распаѓања, угрожене деце или деце која су напустила школу или специјализоване институције); превенција напуштања детета и превенција институционализације; подршка социјалној интеграцији деце у ризику; пружање могућности за образовни и професионални развој, обука у вештинама за самостални живот; породично саветовање за родитеље, који се суочавају са дечјим проблемима итд.

Циљна/е група/е:

- Деца до 18 година и њихове породице, којима је потребна помоћ и подршка, како би се спречило напуштање детета и постигла реинтеграција у породичном окружењу;
- Деца смештена у установама за децу у општини Ћустендил;
- Деца починиоци антисоцијалне акције;
- Кандидати за хранитеље и усвојитеље и они који то већ јесу;
- Стручњаци за негу деце.

Капацитет: 30

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Центар за социјалну подршку у Ћустендилу је дугорочна социјална услуга у заједници са циљем да подржи децу у ризику и њихове породице у изградњи повољног породичног окружења, као и да подржи њихову друштвену интеграцију.

ДОМ ЗА ДЕЦУ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА

„ХИСАРЛАКА“

Пружалац услуге: **Општина Ђустендил**

2500 Кюстендил, Българија, телефон 078/52 34 93

e-mail: dom_hisarlaka_1947@abv.bg

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у специјализованим институцијама

Циљ/еви социјалне услуге:

Стална и свеобухватна брига за децу - дизајнирани за задовољење индивидуалних и специфичних потреба за образовањем, вазпитањем, медицинском негом, исхраном, рекреацијом, забавом, учешћем у културном животу, сигурним и безбедним окружењем, развојем и др. Обезбеђивање квалитетног образовног процеса, „образовни програм“ одобрен од стране градоначелника и Министарства образовних програма за предшколско образовање, у складу са државним стандардима. Обезбеђивање посета деци из дома припремном разреду и вртићима. Пружање деци са сметњама у развоју посете дневним центрима и Центру за социјалну рехабилитацију и интеграцију. Проширење контаката деце са родитељима и рођацима (у случајевима када постоји родитељско окружење), како би се повећала родитељска одговорност и како би се уместо „сталне бриге“ прешло на коришћење других социјалних услуга.

Циљна/е група/е:

- Деца родитеља који привремено или трајно немају одговарајуће услове за бригу о својој деци, породице самохраних мајки (са непознатим или покојним родитељем), са лошим животним условима и финансијским тешкоћама, породице без одговарајућих социјалних и психолошких вештина, породице са много деце;

- Деца чији су родитељи лишени родитељског права;
- Деца чији су родитељи потписали изјаву о сагласности за усвајање;
- Деца родитеља са тешким хроничним обољењима;
- Деца родитеља са менталним болестима;
- Деца чији су родитељи на служењу казне затвора;
- Деца која су изгубила једног или оба родитеља.

Капацитет: 45

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Дечији дом „Хисарлака“ нуди социјалне услуге: „стална брига“, „недељна брига“ и „кризни центар“. Буџет је обезбеђен од стране државе.

Технички услови за пружање услуге:

Општинска зграда, која се налази у м. Хисарлака, у Ћустендилу. У истој згради се такође налази Дом за медицинско-социјалну брига о деци, али институције користе два одвојена крила.

ДОМ ЗА ОДРАСЛЕ СА ФИЗИЧКОМ

ИНВАЛИДИТЕТОМ „ИЛИО ВОЈВОДА“

Пружалац услуге: **Општина Ђустендил**

Кюстендил, Бугария, Прогон 14

телефон 078/ 52 21 62, моб. телефон 0889 383821

e-mail: dvfu_iv_kn@abv.bg, <http://www.dvfu-ilyovoyvoda.com>

Природа социјалне услуге:

Социјална услуга пружена у специјализованим институцијама

Циљ/еви социјалне услуге:

Након процене потреба сваког корисника, формулишу се циљеви које треба постићи, укључујући активности за задовољење свакодневних потреба, као што су здравствене, образовне, рехабилитационе, потребе за слободним временом, за контакт са породицом, пријатељима, рођацима и друге.

Циљна/е група/е:

Људи са физичким инвалидитетом, старији од 18 година

Капацитет: 90

Средства за постизање циља (опис социјалне услуге):

Специјализовано особље се састоји од психолога, социјалног радника, болничара, медицинске сестре, физиотерапеута, терапеут рехабилитације, радног терапеута итд.

Спаваће собе и WC се чисте три пута у току дана и детаљно сваке недеље. За личну хигијену корисника брине се болничар под надзором медицинске сестре три пута дневно, по потреби и чешће. Сваки одељак има лифт за теже случајеве. Крпљење и пеглање одеће врши се као део радне терапије.

Корисницима социјалних услуга се нуди сваког дана једно јело од меса - супа или главно јело, Зависно од могућности нуде

се свеже салате и воће. Корисници сами бирају шта ће да једу, у складу са здравственим стањем и дијетом под надзором болничара и нутриционисте.

Свакодневно се обавља прање личног доњег рубља у једној индустријској и две индивидуалне машине за прање веша - сваки корисник има торба за одећу са ознаком.

Сваког месеца корисници се шишају, за шта је задужен фризер, а два пута недељно се бријају. Физиотерапеутске процедуре се изводе планирано, а укључују следеће рехабилитационе активности: механотерапија, криотерапија, Роше хелија, корективна гимнастика, третман поља, пасивни покрети, масажа, парафински третман, терапеутске масаже, ултразвук, солукс, кварц, јонтофореза, радар, инхалатор, вежбање са малим теговима, мотком, лопта за покрет удова итд. Такође се изводе утакмице у групи - „Боча“, стони тенис, бадминтон. Социјалним услугама које се пружају у овом дому покривено је 80 корисника. Раднотерапеутске делатности се обављају свакодневно - сликарство, витраж, шивење таписерија, плетење, кување, обуке у самопомоћи и узајамној помоћи.

Корисницима је обезбеђена комуникација са рођацима и пријатељима, као и могућност за информисање; постоји бесплатан телефон, ради се обука за коришћење Интернета – Facebook и Skype, постоји претплата на новине и часописе, а корисници могу да примају позиве и посете. Корисницима је омогућено да организују своје слободно време: гледају ТВ, читају новине, користите компјутер, слушају музике, шетају по дворишту, одржавају цветним алеје и воћњак, један корисник гаји птице итд. Корисницима се организују путовања на занимљива места и излети на Осоговским планинама. Током радне терапије се припремају укусне торте и праве се честитке за сваки рођендан и празник, који се такође слави. Сваке недеље се води разговор о предстојећим хришћанским празницима, историјским догађајима и дискусија о интересантним темама. Организују се посете биоскопу, позоришту, тржним центрима, ресторанима, градској библиотеци, историјским локалитетима, концертима и сл. Такође се организују посете општинској плажи где се спроводе

рехабилитационе вежбе у води, а осим тога корисници се и друже. Организују се турнири у шаху између корисника и Савеза слепих, инвалида и Клуба пензионера у граду, а корисници су добитници многих награда.

Број волонтера који посећују дом је порастао због гостопримства корисника и занимљивих разговора.

Обезбеђена је 24-часовна медицинска нега; за сваког корисника је направљен писмени план неге, медицинске сестре раде по распореду, лекар редовно прегледава кориснике и по потреби упућује на преглед код специјалисте или пријем у болницу. Специјализована установа располаже са потпуно опремљеном стоматолошком ординацијом. Зубна нега се одржава сваког понедељка, или на позив.

Један корисник има уговор о раду. Два корисника са основним образовањем су уписана у вечерњу школу како би добили диплому средње школе.

Технички услови за пружање услуге:

Специјализована установа се налази на простору 8540 квадратних метара, на периферији Ћустендила, 4 км од центра града.

Годишњи буџет за пружање услуге у еврима: 286 600